

Tholstrup: Efter at det ærede medlem hr. Heising har talt og sagt, at hele folketinget vil blive holdt underrettet om udviklingen, vil jeg gerne tilsige mit partis støtte til forslaget.

Finansministeren (Kampmann): Det materiale, som det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft ønskede tilstillet udvalget, skal jeg sørge for kommer udvalget i hænde. Det er naturligvis også ganske givet, at i det omfang, som udvalget ønsker samråd med mig, skal jeg nok komme tilstede. Jeg tror også, der kan være tilfælde, hvor jeg kunne ønske at orientere udvalget om foreliggende problemer.

Til det ærede medlem hr. Jørgen Gram skal jeg kun sige, at atomenergikommissionen jo nu har været nedsat en rum tid, og jeg har ikke modtaget klager hverken fra landbruget eller fra kraftværkerne over den måde, hvorpå kommissionen er sammensat.

Endelig skal jeg sige, at man naturligvis — det er kommissionen kun interesseret i — vil orientere såvel folketinget som befolkningen om, hvad der foregår. Jeg kan f. eks. nævne, at ved det første møde i kommissionen holdt jeg et indledende foredrag, som blev stenograferet, og det er meningen, at både kommissionen og pressen vil få et referat deraf, således at man kan vide, hvordan vi ser på problemerne nu ved arbejdsbegyndelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende statens rentegaranti for husmandskreditforeningernes kasseobligationer.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1689, fremsættelsen i tidenden sp. 3067).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Chr. Rasmussen: Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

Det er jo ikke noget nyt fænomen, at et stort tal af selvstændige landmænd har økonomiske vanskeligheder. Det er noget, man altid har kendt og sikkert fortsat vil blive stillet overfor. Det kan næppe være anderledes, når vi ved, at der hvert år sker generationsskifte på ca. 7 000 landbrugsjendomme og der derigennem trækkes en masse kapital bort fra bedrifterne. Men det er vel rimeligt, at en tid med høje ejendomspriser og et stramt pengemarked i nogen grad vil forstærke vanskelighederne. Hvor meget man vil være i stand til at mildne vanskelighederne for de mindre ejendomme ved kortfristede 6 pct.s kreditforeningslån, skal jeg ikke kunne spå om, men en ting er jeg i hvert fald temmelig sikker på, og det er, at nogen billig låneform bliver det næppe. Det skal nok vise sig, når der tages hensyn til kurstab og andre låneudgifter, at den effektive rente vil blive 8—8½ pct., nogenlunde det samme som vekselrenten — men naturligvis er der her den fordel, at lånerne ikke skal ud at søge efter kautionister. Alligevel vil der nok blive visse vanskeligheder og bryderier med at få disse lån placeret, hvor kreditforeningen helst vil anbringe dem.

Selvom jeg nu har nævnt, at der stadig vil være adskillige landmænd med økonomiske vanskeligheder, så gælder dette ikke erhvervet som helhed, tværtimod. Jeg tror, at hvis vi alle indenfor landbruget viste nogen offervilje, ville vi være i stand til at klare mange af de økonomiske problemer, der stadig trænger sig på indenfor erhvervet. Det initiativ, Jydsk Husmandskreditforening her har taget, medfører formentlig ingen økonomiske vanskeligheder, og lovforslaget følger den samme linie med hensyn til statsgarantien som den, der har været fulgt overfor de to husmandskreditforeninger siden 1915.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Gideon: Da mit partis ordfører er forhindret i at være tilstede, skal jeg på venstres vegne tillade mig at knytte nogle ganske få bemærkninger til det foreliggende lovforslag.

Lovforslaget er foranlediget af, at Jydsk Husmandskreditforening har ønsket at oprette en kortfristet serie med en amortisationstid på 10 år til en rente af 6 pct. og

[Gideon.]

har ønsket statsgaranti for denne nye serie i lighed med, hvad der er tilfældet for foreningens øvrige serier. Det er naturligt, at den anden kreditforening, Østifternes Husmandskreditforening, selvom den ikke for øjeblikket ønsker eller påtænker at åbne en tilsvarende serie, har ønsket at få en tilsvarende rentegaranti, såfremt den går over til at åbne en tilsvarende serie. Det vil være bekendt, at man i Østifternes Landhypotekforening allerede i nogen tid har haft en serie, der svarer til den, der her er tale om, en serie, der børsnoteres i øjeblikket til en kurs af 94½, og der er jo i denne serie en livlig udlånsvirksomhed. Således som udlånsforholdene og også prioritetsforholdene i det hele taget stiller sig i øjeblikket — bl. a. står de ordinære 5 pct.s serier i kreditforeningerne jo i øjeblikket i en kurs på under 80 — er det forståeligt, at de pågældende foreninger ønsker i nogen grad at afhjælpe et stort savn ved at oprette et sådant kortfristet 6 pct.s serielån.

Jeg kunne forøvrigt i denne forbindelse have lyst til at spørge den højtærede boligminister, hvorledes det stiller sig med de øvrige kreditforeninger. Er der også indenfor disse ønsker om at få oprettet tilsvarende serier, og hvorledes er ministerens stilling til sådanne ønsker fra disse kreditforeningers side?

Jeg kan på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Thestrup: Som der er redegjort for i bemærkningerne til lovforslaget, yder staten garanti for renten af de to husmandskreditforeningers kasseobligationer. Denne garanti omfattede oprindeligt kun 4 pct.s obligationer, fordi der til at begynde med ikke udstedtes andre. Da man gik over til også at udstede 4½ pct.s obligationer, udvidedes statsgarantien hertil, og da der senere blev spørgsmål om at udstede 5 pct.s obligationer, udvidede staten sin garanti også hertil.

For ca. et års tid siden fik hypotekforenin-

gerne, efter at spørgsmålet havde været behandlet i realkreditkommissionen, tilfaldelse til at åbne serier for de såkaldte korte realkreditlån, d. v. s. lån i fast ejendom med en amortisationstid på 10 år og med en rente på 6 pct., og lånene tager jo, som det står i bemærkningerne, særligt henblik på lånebehovet i forbindelse med landbrugets rationalisering. Disse lån har vist sig at have en særdeles stor interesse; obligationerne har fået en god kurs, og der er optaget og der optages stadig mange af dem.

Kreditforeningerne er derfor også begyndt at interessere sig for disse lån, og nu ønsker husmandskreditforeningerne at være med, og da alle deres øvrige serier har rentegaranti, ønsker man også, at disse serier får det. Det mener jeg er rimeligt.

Det kan vel i og for sig være tvivlsomt, om det overhovedet er nødvendigt, at der stadig er rentegaranti på husmandskreditforeningernes kasseobligationer. Disse obligationer er vist så godt anset, at det næppe har nogen større betydning med denne garanti, men jeg finder ikke, der er nogen anledning til at drøfte dette spørgsmål her. Jeg kan derfor på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Aage Fogh: Jeg kan begynde med at give min fulde tilslutning til den sidste bemærkning, det ærede medlem hr. Thestrup fremsatte. Stillingen er så god for disse obligationer og husmandskreditforeningernes virksomhed, at garantien vel nærmest er formel.

Dernæst vil jeg gerne udtale ønsket om, at den serie, der her bliver åbnet, må blive brugt. Jeg synes, det er det sundeste for vort kreditvæsen her i landet, at det er vore realkreditinstitutioner, vore kreditforeninger og vore sparekasser, der væsentligst beforder det udlån, der skal finde sted, ikke mindst indenfor landbrugserhvervet. Jeg tror, det vil tjene alle formål bedst.

Jeg har en betænkelighed, ikke overfor det foreliggende lovforslag, men med hensyn til en-

[Aage Fogh.]

anden paragraf i den lov, som lovforslaget er udsprunget af. Det forslag, vi her behandler, betegner en ændring af reglen i § 30 i kreditforeningsloven. Jeg er mere betænkelig ved § 19 i loven, der sammenholdt med § 1, stk. 1, fastsætter, at husmandskreditforeningerne i dag højst må udlåne 19 600 kr. i landbrugsejendomme og højst 15 500 kr. i beboelsesejendomme. Hvad vil det sige i praksis? Det vil sige, at husmandskreditforeningerne stille og roligt er spændt ud af belåningen af alle almindelige husmandsbrug i Danmark. Det er kun indeklemte husmandsbrug, der kan belånes tilfredsstillende indenfor en grænse af 19 600 kr. Det er de færreste beboelsesejendomme, der bygges i dag, der kan belånes tilfredsstillende indenfor en grænse af 15 500 kr. Det vil antagelig tydeligt fremgå af et par tal, jeg skal give til oplysning. I 1939 var lånegrænsen for et husmandsbrug 12 000 kr., i 1955 altså 19 600 kr. Det er en stigning på 60 pct. I samme periode er prisen pr. tønde hartkorn steget med 160 pct. Jeg tror, enhver kan forstå, hvilken indflydelse det har haft på husmandskreditforeningernes virksomhed. Det har ført med sig, at Jydsk Husmandskreditforening har tabt 26 pct. af sine landbrugspanter i løbet af 15 år. For boligbyggeriets vedkommende var grænsen i 1939 9 600 kr. Den er forhøjet til 15 500 kr., en forhøjelse på 60 pct. I samme periode er byggeindekset steget med 160 pct., og byggeomkostningerne for statshusmandsbrugsbyggeriet er steget med 210 pct.

Jeg vil derfor gerne spørge den højtærede minister, om han vil være villig til at lade forslaget her gå i udvalg og, når det kommer i udvalg, da ikke alene at behandle denne ændring af bestemmelsen i § 30, men også § 19, som omfatter lånegrænsen for husmandskreditforeninger. Det er muligt, at ministeren vil henvise til, at der sidder en realkreditkommission. Det er jeg bekendt med, jeg er selv medlem af den. Vi har siddet nogle år, vi har holdt mange møder, vi har også indhentet oplysninger, men jeg kan måske sige det sådan, at først efter at jeg er blevet medlem af realkreditkommissionen, har jeg lært at kende, hvad konservatisme virkelig er. Det er ikke en personlig hentydning til vor udmærkede kon-

servative formand, men til adskillige af realkreditens repræsentanter, som også er medlemmer af kommissionen.

Jeg tror, det haster med, at kommissionen bliver færdig. Det er min faste overbevisning, at hvis kommissionen ikke kommer til et forstandigt resultat, vil der komme meget stærke krav om, at staten skal gå ind i udlånsvirksomheden til erhvervslivet. Det er ingen hemmelighed for nogen, at jeg personlig ikke er tilhænger heraf, og derfor vil jeg lægge megen vægt på, om vi allerede nu kunne få en udvidelse af lånegrænsen i husmandskreditforeningerne, og om vi derefter snarest muligt kunne blive færdig med arbejdet i realkreditkommissionen og tage alle disse problemer op til en samlet løsning.

Min henstilling går altså ud på, at man viser den største velvilje overfor det foreliggende lovforslag. Hvis det alene drejede sig om det, havde jeg intet ønske om udvalg, men da jeg anser det for rimeligt, at vi også behandler kreditforeningslovens § 19 om lånegrænserne, vil jeg foreslå forslaget henvist til et udvalg for dèr at drøfte disse problemer nærmere. Det kan ikke nytte noget, at vi gennemfører nye serier til ny rente, hvis der ikke er mulighed for udlån.

Skytte: Det lovforslag, der her behandles, betyder en forbedring af landbrugets kreditforhold, som efter min mening både er ønskelig og nødvendig. Jeg er derfor enig i de anbefalinger, der her er givet dette forslag, men jeg vil gerne tillade mig ved denne lejlighed at omtale et andet af landbrugets finansieringsforhold, som også har interesse, selvom dette forslag bliver lov.

I forbindelse med behandlingen af lovforslaget om udlån til statshusmandsbrug m. m. gav landbrugsministeren i udvalget løfte om, at han efter nytår ville fremsætte forslag her i tinget vedrørende Marshallmidlernes anvendelse, hvilket jeg dengang havde lejlighed til at takke ministeren for. Jeg vil tillade mig at spørge den højtærede landbrugsminister, om vi snarest kan forvente et sådant forslag, hvorved det vil blive muligt at få spørgsmålet om finansiering af landbrugsbyggeriet til debat her i tinget. For mig står det sådan, at de ca. 70 mill. kr., der af Marshallmidlerne er anvendt som udlån til forbedring af land-

[Skytte.]

brugets staldbygninger, er nogle af de penge, der er givet bedst ud, og som kommer igen med renter både på den ene og den anden måde. Det er mit partis standpunkt, at en udlånsordning efter disse retningslinier bør fortsættes, og efter de udtalelser ude i landet, jeg har set refereret af landbrugsministre, er det mit håb, at ministeren deler disse synspunkter og snarest muligt her i tinget vil stille sig på linie hermed.

Jeg beder landbrugsministeren udtale sig herom, idet jeg tilføjer, at hvis ministerens svar bliver benægtende, agter mit parti her i tinget at fremsætte forslag om fortsat finansiering til forbedring af staldforholdene i landbruget. Det er et nødvendigt arbejde, som der er en almen interesse for at skaffe udlånsmidler til. Ikke mindst den vinter, vi har oplevet i den sidste tid, har afsløret, at vore stalde og staldforhold langtfra er i orden. De staldforbedringer, der er udført, har været af umådelig værdi for landbrugsproduktionen, og en fortsættelse af dette arbejde vil i høj grad gavne produktionen og styrke landbrugets konkurrencemuligheder.

Oluf Pedersen: Forslaget om at give husmandskreditforeningerne adgang til at låne ud til 6 pct. kan vi støtte. En forhøjelse af renten betyder en tilsvarende højere kurs, og forslaget gælder jo for kortvarige lån. Derimod synes jeg ikke om, at der skal gives statsgaranti. Det er et led i hele loven, men i sin tid stemte vi imod denne statsgaranti, og det synspunkt, der her er fremsat, at statsgarantien er overflødig, hvad vist er rigtigt, er jo ikke netop en begrundelse for at fortsætte med statsgarantien. Det er jo ikke således, som man nærmest skulle tro, når man hører den ærede ordfører for socialdemokratiet, at husmandsbruget er i vanskeligheder, at det er det, der er årsagen til de lån, der her er tale om. Sådan ligger det jo ikke.

Det spørgsmål, som blev rejst af det ærede medlem hr. Aage Fogh, vedrørende udlånsgrænsen for husmandskreditforeningerne har vi drøftet i realkreditkommissionen, og jeg er fuldkommen enig med det ærede medlem om, at det var betimeligt, at der her skete en ændring. Jeg synes, det er underligt, når man efter at have diskuteret det i realkreditkommissionen siger: ja, men det er jo noget,

som de andre kreditforeninger skal være med til at bestemme. Man har i virkeligheden en ordning, hvorefter de konkurrerende kreditforeninger skal kunne hindre, at husmandskreditforeningerne kommer til at udlåne til husmandsbrug; det forekommer mig at være helt urimeligt. Det ligner da ikke noget at sige, at de andre kreditforeninger skal bestemme, hvorvidt husmandskreditforeningerne skal kunne udlåne til husmandsbrug. Når der er en lov på dette område, må vi kunne tage stilling til det herinde uden at spørge hverken Østifternes Kreditforening, Creditkassen for Landejendomme, eller hvad de hedder, om tilladelse til at foretage en udvidelse, således at der kan ydes lån til husmandsbrug, sådan som meningen har været med loven.

Dette vil jeg altså støtte og anbefale ministeren at stille sig velvilligt overfor.

I modsætning hertil vil jeg ikke give tilslutning til det, som blev fremdraget af det ærede medlem hr. Skytte, at man skal give statslån eller Marshallån — der i realiteten er statslån — til finansiering af forbedringer indenfor landbruget. Vi ved jo — eller burde i alt fald vide — her i tinget, at det, at der gives statslån, betyder — alt andet lige — at der må ske en tilsvarende indskrænkning af den private kredit, og jeg er ikke tilhænger af, at statskreditgivningen udvides.

Boligministeren (Kjærboel): Jeg beklager, at jeg har været kaldt bort i anledning af et presserende sygdomstilfælde og derfor ikke har kunnet følge debatten her. Jeg hørte de sidste bemærkninger af det ærede medlem hr. Aage Fogh, og det forekommer mig rent umiddelbart, at det spørgsmål, det ærede medlem rejste, egentlig hører hjemme i realkreditkommissionen; men da der nu er ønsket udvalgsbehandling af lovforslaget, går jeg ud fra, at vi kan drøfte spørgsmålet dér. Iøvrigt takker jeg for den tilslutning, der er givet til lovforslaget.

Aage Fogh: Jeg vil sige til den højtærede minister, at man kan måske nok mene, at det spørgsmål, jeg rejste, hører hjemme i realkreditkommissionen, men forholdet er jo det, at det haster med at få nogle penge til rådighed til forbedringer. Den højtærede minister har antagelig observeret, at min

[Aage Fogh.]

partifælle, det ærede medlem hr. Skytte, har rejst krav herom. Jeg ville anse det for en sundere udvikling, hvis det var kreditinstitutionerne, der tog denne opgave op, men den kan ikke løses, medmindre husmandskreditforeningerne får lejlighed til at give rimelige lån i almindelige landbrug, og det kan de ikke, når grænsen ligger ved 19 600 kr. Dertil kommer, at man, som det ærede medlem hr. Oluf Pedersen gjorde opmærksom på, i realkreditkommissionen fra anden side havde sagt, at det problem ikke kunne løses i realkreditkommissionen; det var et politisk spørgsmål, der måtte løses — forstod jeg — i folketinget. Det synes jeg der er lejlighed til nu, og derfor har jeg ønsket et udvalg nedsat — det håber jeg ikke ministeren har noget imod — til at drøfte alle de problemer, der står i forbindelse med disse ting. Når renten nu bliver 6 pct. og kursen ca. 95, anser jeg det for at være forsvarligt at optage disse lån i betragtning af den rente, der er på pengemarkedet i almindelighed. Jeg tror ikke, der er mulighed for at skaffe billige lån, medmindre staten træder hjælpende til, og skal man op på den normale rente, vil jeg tro, der må være en udvej ved at åbne adgang for husmandskreditforeningerne til at udlåne indtil 30 000 kr. og 25 500 kr.

Så er der et problem mere, jeg gerne vil rejse. Såvidt jeg ved, har husmandskreditforeningerne sådanne statutter, at hvis der skal kunne opnås lån i et hus, skal man kunne gå rundt om huset. Hvis man bygger husene sammenhængende, altså som rækkehuse, ganske vist med hver sit matrikelnummer, men således at man ikke kan gå rundt om det enkelte hus, kan man ikke belåne det. Denne ordning finder jeg urimelig, og den bør ændres.

Landbrugsministeren (Smørum): I anledning af det spørgsmål, det ærede medlem hr. Skytte rettede til mig, kan jeg svare, at det er min hensigt i løbet af meget kort tid — hermed mener jeg indenfor 1 uge eller 2 — her i folketinget at fremsætte et forslag om ændringer i Marshallloven. Jeg er ganske enig i de betragtninger, det ærede medlem anførte om, at de penge, som er anvendt til udlån til landmænd til

forbedringer af staldbygningerne, er givet særdeles godt ud, og jeg er også enig i de betragtninger, som er fremført af det ærede medlem og af andre, om, at det var meget ønskeligt, hvis man kunne fortsætte ombygningen og en bedre indretning af vore ko- og svinestalde. Det trænges der i høj grad til.

Oluf Pedersen: Hvad angår spørgsmålet om lånegrænsen for husmandskreditforeninger, har man jo i realkreditkommissionen fra kreditforeningsside hævdet, at det kom ikke kommissionen ved. Derfor synes jeg, det er naturligt, at man rejser spørgsmålet her. Jeg tror nok, at indstillingen er den, at de vil have en ny kommission, og der vil kreditforeningerne helst have flertal, så de kan bestemme. Jeg vil meget henstille, at man tager spørgsmålet op. Jeg synes, det er helt urimeligt at have en lånegrænse, som bevirker, at der ikke af husmandskreditforeningerne kan gives lån til husmandsbrug; det hører ingen steder hjemme.

Med hensyn til spørgsmålet om udvidet statsfinansiering vil jeg spørge: Er regeringen ikke klar over, at der bliver ikke en øre mere at låne ud, ikke en øre mere i kredit, fordi staten finansierer? Hvis man vil holde landets pengevæsen i orden, må øget statsfinansiering følges af en tilsvarende indskrænkning i den private kreditgivning. Det er en økonomisk grundlov, den kan man ikke løbe fra, den må man respektere. Og hvorfor skal staten finansiere? Vi er dog ikke socialister allesammen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Aage Fogh: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om foranstaltninger til støtte for bekæmpelse af kvægtuberkulose og smitsom kalvekastning m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1707 fremsættelsen i tidenden sp. 3070).